

Sygn. akt VIII U 97/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
na posiedzeniu niejawnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia (del.) Magdalena Kimel	

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2022 r. w Gliwicach

sprawy R. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury górniczej

na skutek odwołania R. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 21 grudnia 2021 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu R. C. prawo do emerytury górniczej na podstawie art. 50 a ustęp 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, od dnia 1 grudnia 2021 roku.

Sygn. akt VIII U 97/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 grudnia 2021 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu R. C. prawa do emerytury górniczej ze względu na wiek. W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczonemu już wcześniej została przyznana emerytura górnicza a zatem brak jest innego tytułu uzasadniającego przyznanie kolejnej emerytury górniczej, ponieważ prawo do górniczej emerytury można uzyskać tylko raz.

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony. Wniósł odwołanie, w którym domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do spornego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 grudnia 2008 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu R. C. (ur. (...)) prawo do emerytury górniczej bez względu na wiek (art. 50e ustawy emerytalnej) od (...)

Ubezpieczony ukończył 55 rok życia w dniu (...) Legitymuje się wymaganym stażem pracy górniczej do przyznania mu emerytury górniczej ze względu na wiek w oparciu o art. 50a ustawy emerytalnej (okoliczność bezsporna).

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

W dniu 15 grudnia 2021r r. ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury.

Powyższy stan faktyczny był bezsporny i wynikał z dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego.

Sąd zważył, co następuje

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa.

Nie budzi wątpliwości, że decyzją z 29 grudnia 2008 r. ubezpieczonemu zostało przyznane prawo do emerytury górniczej bez względu na wiek na podstawie art. 50e ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2020.53 t.j.). Przepis ten stanowi:

Art. 50e. 1 Prawo do górniczej emerytury, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem ust. 2.

2. Do okresów pracy górniczej, o której mowa w ust. 1, zalicza się także okresy:

1)niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy albo z tytułu choroby zawodowej, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne,

2)czasowego oddelegowania pracowników, o których mowa w art. 50c ust. 1 pkt 6, do zawodowego pogotowia ratowniczego w (...) S.A. w B., w (...) S.A. Oddział (...) w L. lub w okręgowych stacjach ratownictwa górniczego

- bezpośrednio poprzedzone pracą górniczą wykonywaną pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przypadające w czasie trwania stosunku pracy.

3. Prawo do emerytury, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem, że pracownik nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Obecnie ubezpieczony domaga się prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy emerytalno-rentowej. Przepis ten stanowi:

Art. 50a. 1. Górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1)ukończył 55 lat życia;

2)ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1;

3)nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

2. Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat.

Organ rentowy twierdzi, że nie jest możliwe przyznanie po raz kolejny emerytury górniczej na podstawie innego przepisu ustawy. Sąd nie podziela tego stanowiska. Ustawa o emeryturach i rentach z FUS przewiduje wiele rodzajów emerytur. W ocenie sądu ubezpieczony spełnia wszystkie warunki wymagane przez art. 50a ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej. Ugruntowane w orzecznictwie jest stanowisko, że dopuszczalne jest przechodzenie na emeryturę kilka razy. Przykładowo za taką możliwością opowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z 4 lipca 2013 roku, II UZP 4/13, w uzasadnieniu, której wskazał na treść przepisu „art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, w którym ustawodawca określił sposób ustalania podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji gdy wcześniej była pobierana ("inna") emerytura, innymi słowy z przepisu tego wynika, że dopuszcza on kilkakrotne realizowanie się ryzyka emerytalnego. Według tego przepisu można było przejść na emeryturę bez względu na wiek, potem osiągając wiek 50/55 lat wystąpić o emeryturę w niższym wieku emerytalnym, potem o wcześniejszą emeryturę (5 lat przed osiągnięciem wieku 60/65 lat), a na koniec o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, co wiązało się z każdorazowym podwyższeniem kwoty świadczenia (choćby w wyniku stosowania za każdym razem wyższej kwoty bazowej).”

W innym wyroku Sądu Najwyższego tj. w wyroku z dnia 20 stycznia 2005 r. I UK 120/04, OSNP 2005 nr 16, poz. 257 wskazano, że "prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego nie jest tożsame przedmiotowo z prawem do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku wynoszącego 55 lat, bowiem po pierwsze - podstawy prawne tych roszczeń są różne, po drugie - przesłanki nabycia prawa do tych roszczeń są odmienne, jeśli chodzi o wymagany wiek. Są to zatem dwa odrębne świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które podlegają odmiennym reżimom prawnym."

Nie budzi również wątpliwości, że do przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne stosowanie jest wykładni rozszerzającej, ale należy stosować wykładnię ścisłą. Nie jest dopuszczalne także wywodzenie warunków do spełnienia, które z przepisu nie wynikają. Z przepisu art. 50a nie wynika warunek, że możliwe jest przyznanie emerytury górniczej ze względu na wiek tylko wnioskodawcy, który nie ma ustalonej emerytury górniczej bez względu na wiek. Przepis art. 50a i art. 50e nie przewidują tych samych wymogów do spełnienia przez wnioskodawcę. Przepis art. 50a wymaga ukończenia 50 lub 55 lat zaś przepis art. 50e nie zawiera wymogu co do wieku. W ocenie sądu już samo odmienne wymaganie co do wieku przesądza, że są to odrębne świadczenia – tak SN w cytowanym już wyroku z 20 stycznia 2005 r. I UK 120/04. Ponadto w inny sposób w obu przepisach określono zasady obliczania stażu pracy, który uprawnia do przyznania świadczenia z art. 50a lub 50e ustawy – co podkreślił SN w wyroku z 17 grudnia 2014 roku, I UK 169/14.

Nieuzasadnione jest różnicowanie sytuacji ubezpieczonego i osoby, która uzyskała np. emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach po ukończeniu 60 lat, a następnie domaga się emerytury z art. 27 ustawy emerytalno-rentowej ponieważ w istocie każda osoba, która spełnia przesłanki do emerytury z art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 spełnia także przesłanki do emerytury z art. 27 po ukończeniu 65 lat. Możliwość zaś uzyskania emerytury z powszechnego wieku emerytalnego przez ubezpieczonego mającego prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych nie jest kwestionowana. Akceptacja stanowiska ZUS prowadziłaby do stwierdzenia, że ubezpieczony nigdy nie nabyłby prawa do kolejnej emerytury albowiem wszystkie przesłanki, poza wiekiem, spełnił już w dacie przyznania prawa do emerytury górniczej bez względu na wiek.

Należy odnieść się jeszcze do wyroku SN z 6 marca 2012 roku, I UK 309/11. W wyroku tym SN stwierdził, że „górnikowi, któremu wcześniej na podstawie art. 48 u.e.r.f.u.s. ustalono prawo do emerytury górniczej bez względu na wiek z zaliczeniem okresu urlopu górniczego nie może być "po raz drugi" ustalona emerytura górnicza na innej podstawie prawnej (art. 50a tej ustawy), tym razem ze względu na osiągnięcie limitu górniczego wieku emerytalnego, ponieważ po uchyleniu z dniem 1 stycznia 2007 r. art. 48 tej ustawy nie ma podstaw prawnych do "ponownego" zaliczenia okresu tego samego urlopu górniczego, który został wcześniej uwzględniony przy ustaleniu górniczych uprawnień emerytalnych w stanie prawnym obowiązującym przed 1 stycznia 2007 r., w którym skorzystanie z równorzędnych z pracą górniczą okresów urlopu górniczego pozwalało nabyć górnikowi prawo do emerytury górniczej (art. 21 ust. 1-4

ustawy z 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych w związku z art. 45 ustawy z 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006).”

W wyroku tym Sąd Najwyższy wskazał jedynie, że nie ma podstaw do zaliczenia do stażu pracy ustalanego na podstawie art. 50a ustawy emerytalno-rentowej okresu urlopu górniczego, który został uwzględniony w stażu pracy uprawniającym do emerytury ustalanej na podstawie art. 48 ustawy emerytalno-rentowej ponieważ w stanie prawnym obowiązującym po 1 stycznia 2007 roku brak podstaw do zaliczenia do stażu pracy uprawniającego do emerytury górniczej, okresu urlopu górniczego. W stanie prawnym obowiązującym przed 1 stycznia 2007 roku taka możliwość była, co powodowało, że ZUS rozpoznając wniosek o emeryturę z art. 48 i przyznając ją - decyzją z 19 listopada 2004 roku uwzględnił do 25 lat pracy okres urlopu górniczego. Powołany wyrok nie dotyczy natomiast możliwości przyznania emerytury górniczej ze względu na wiek osobie, która ma już emeryturę górniczą bez względu na wiek.

Z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego wynika, że ubezpieczony ukończył 55 rok życia oraz legitymuje się wymaganym okresem pracy górniczej, w tym pracy górniczej rozumieniu art. 50c ust. 1 ustawy emerytalnej. Oznacza to, że spełnia on wszystkie przesłanki do przyznania emerytury górniczej z art. 50a ustawy emerytalnej.

W postępowaniu w sprawie z ubezpieczeń społecznych zakres postępowania sądowego jest wyznaczony przez przedmiot decyzji organu rentowego. Sąd ma za zadanie skontrolowanie prawidłowości zaskarżonej decyzji. W niniejszej sprawie ZUS odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do emerytury i ta kwestia podlegała rozpoznaniu przez sąd. Sprawa obliczenia wysokości świadczenia nie była objęta zaskarżoną decyzją albowiem jest to zagadnienie, które pojawi się przy obliczeniu wysokości emerytury z art. 50a ustawy emerytalno-rentowej.

Mając powyższe na uwadze Sąd przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy emerytalnej od 1 grudnia 2021 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury górniczej. Zaskarżona decyzja została zmieniona na podstawie art. 447¹⁴ § 2 k.p.c.

sędzia (del.) Magdalena Kimel